

вень, у центрі якого стає людина, її розвиток і самореалізація, що дозволяє визначити людиноцентристську спрямованість педагогічної освіти [2, с.67], на що вказував Дж. Дьюї, стверджуючи, що не програма, а дитина має визначити кількість і якість навчання. Нами представлена група підходів, кожний з яких являє собою різні позиції одного людиноцентристського напрямку.

Системний підхід являє собою один з основних теоретико-методологічних підходів у США, заснований у 70-х роках ХХ ст. На думку американських учених І. Каста та Дж. Розенцвейга, як зазначає М. Широкова, системний підхід являє собою упорядочену сукупність цілей, змісту, форм і методів взаємодії суб'єктів педагогічної освіти, він забезпечив основу для інтеграції педагогічних концепцій [2, с.73-74].

Розробкою компетентнісного підходу займалися у 70-х роках ХХ століття американські вчені А. Ліберман, Дж. Сайкс, Ф.Б. Хейслі та ін. [2, с. 82].

Багато хто з викладачів американських педагогічних ВНЗ вважають, що студентам доцільно представити різноманітні підходи. А студенти після ознайомлення з ними приймають уже свою власну філософію викладання і лише тоді, вважається, що майбутні вчителі можуть виходити на підпрактику.

Література

1. Малкова Наталья Вячеславовна. Теоретико-методологические аспекты обоснования содержания педагогической подготовки будущих учителей в США: дис. ... канд.пед.наук: 13.00.01.-Владимир,2008. — 192с.
2. Широкова Мария Владимировна Ведущие тенденции управления качеством педагогического образования в США.-Дисс. ... канд. пед. наук.-Белгород,2010.-165с.
3. Canneila, G.S. Individual constructivist teacher education: Teachers as empowered learners / G.S. Canneila, J.C. Reiff // Teacher education quarterly. — 1994. — № 21. — P. 27 — 38.
4. Diamond, C.T.P. Teacher Education as Transformation: a Psychological Perspective / C.T.P. Diamond. — Philadelphia Open Univ. Press, 1991. -XVI. — 140 p.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я» У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Шаповалова Т.Г.

Бердянський державний педагогічний університет

Інтерес до проблеми здоров'я особистості ніколи не спадав, а навпаки, істотно зростав у зв'язку зі вступом нашого суспільства в нову, надзвичайно відповідальну стадію свого історичного розвитку, принципова новизна якої пов'язана з глобальними змінами в соціально-економічній сфері країни. Це викликає необхідність здійснення якісних перетворень і в системі освіти України.

Завдання щодо збереження здоров'я дітей та молоді відображено в низці нормативно-правових документів, що стосуються освіти, насамперед законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, Концепції Загальноде-

ржавної програми «Здоров'я — 2020: український вимір» та інших. Існує низка державних документів, програм, проектів, концепцій щодо формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя дітей та молоді: комплексна програма «Здоров'я нації» на 2002–2011 рр., національна програма «Діти України», Закон України про охорону дитинства, Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та учнівської молоді, міжнародний проект ЄБ ВООЗ «Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю».

Декілька років тому в педагогічних вишах до природничо-наукового циклу було введено валеологію — нову психолого-педагогічну, світоглядну дисципліну, мета якої полягає у формуванні культури здоров'я студентів. Наступним кроком було введення методики навчання основ здоров'я, валеології та безпеки життєдіяльності.

Виходячи з цього вища освіта повинна забезпечувати фундаментальну наукову, загальнокультурну, практичну підготовку фахівця початкової та загальноосвітньої школи, що визначатимуть темпи і рівень науково-технічного та соціального прогресу, сприятимуть утвердженню гуманістичних ідеалів, норм людського співжиття, формуванню позитивної мотивації до здорового способу життя, інтересу та піклуванню за власне здоров'я.

Валеологічна освіта є складовою вищої й середньої освіти, на яку покладається завдання формування валеологічного мислення, навчання осмисленню валеологічних понять, формування здорового способу життя, збереження, зміцнення та відтворення власного здоров'я.

На сьогодні існує декілька науково-методичних шкіл валеологічного напрямку: Київський національний університет ім. М. П. Драгоманова (С. Страшко [4]), Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна та Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди (М. Гончаренко [1], Ю. Бойчук), Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка (М. Гриньова [3], В. Бобрицька, С. Пилипенко), Сумський державний університет (О. Єжова), Луганський національний університет ім. Т. Г. Шевченка (В. Горашук), НАПНУ (І. Бех, В. Оржеховська). автори навчальних програм і підручників «Основи здоров'я» (В. Пономаренко, Т. Воронцова, Т. Бойченко, Н. Коваль [3]) та інші.

Методика навчання основ здоров'я, валеології та безпеки життєдіяльності є галуззю педагогічної науки, яка безпосередньо прокладає міст від теорії до практики і поєднує знання науки про здоров'я, безпеку життя та діяльності людини, педагогіки, психології та прийоми найбільш економного навчання школярів. В Бердянському державному педагогічному університеті на факультеті психолого-педагогічної освіти та мистецтв спочатку було введено предмет «Валеологія», а потім «Методика навчання основ здоров'я». Автором статті був розроблений навчально-методичний посібник «Методика навчання валеології, основ здоров'я та безпеки життєдіяльності в початковій школі», рекомендований МОНУ для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1/II-17362 від 13.12.2013 р.). У посібнику містяться методичні розробки практичних занять, тести змістових модулів, глосарій валеологічних термінів. Як майбутні педагоги студенти знайомляться та вивчають сучасні освітні здоров'язбережувальні технології, які потім зможуть використовувати на заняттях з дітьми молодшого шкільного віку [5].

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика навчання

основ здоров'я» є набуття студентами компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю 6.010102 «Початкова освіта», 6.030103 «Практична психологія», а також формування у студентів здоров'язбережувальної компетентності на основі оволодіння ними знаннями про здоров'я та безпеку, практичними вміннями та навичками здорового способу життя і безпечної поведінки, сучасними методиками навчання основ здоров'я в початковій школі.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- оволодіння знаннями з основ здоров'я, валеології та безпеки життєдіяльності;
- вивчення студентами методики навчання валеології, основ здоров'я та безпеки життєдіяльності з урахуванням вікових особливостей, із застосуванням оздоровчих освітніх технологій;
- надбання необхідних знань у сфері методики навчання валеології, основ здоров'я та безпеки життєдіяльності;
- прищеплення вмінь інтегрувати на практичних заняттях з методики навчання валеології знання, отримані під час вивчення психолого-педагогічних, медико-біологічних наук;
- ознайомлення зі здоров'язбережувальними освітніми технологіями;
- застосовування інтерактивних методів навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- емпіричні та теоретичні поняття валеологічного спрямування (поняття валеологія, здоров'я, ЗСЖ, складові здоров'я (фізичне, психічне, духовне, соціальне) тощо;
- концептуальні засади формування змісту валеологічної освіти та освіти з безпеки життєдіяльності в Україні;
- суть освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура»;
- зміст та основні завдання навчальних програм з «Основ здоров'я» (1-4 класи загальноосвітніх навчальних закладів);
- предмет і завдання методики викладання предметів валеологічного спрямування;
- специфічність методів та технологій навчання, спрямованих на формування, зміцнення та збереження здоров'я;
- нормативно-правову базу, яка окреслює напрями діяльності і заходи щодо формування здорового способу життя і безпечної поведінки дітей;
- методи педагогічного дослідження;
- принципи та методи викладання «Основ здоров'я» (словесні, наочні, практичні);
- народно-педагогічні, традиційні та нетрадиційні методи навчання та виховання здоров'язбережувальної компетентності;
- форми організації здоров'язбережувальної освіти та виховання;
- здоров'язбережувальні освітні технології;
- типи уроків, позакласну та позашкільну роботу з предметів валеологічного спрямування.
- вміти:
- використовувати методи навчання «Основ здоров'я» під час підготовки та проведення занять з предметів валеологічного

- спрямування;
- використовувати методи педагогічного дослідження в практиці роботи вчителя початкової школи;
- оперувати поняттями валеологічного спрямування;
- застосовувати здоров'язбережувальні освітні технології;
- діагностувати рівні здоров'я дітей.

Особливість методики проведення уроків з основ здоров'я у початковій школі полягає в тому, що оволодіння здоров'язбережувальними компетенціями потребує багаторазового вправлення, насамперед у процесі групової взаємодії. Тому необхідно навчити студентів організації практичної, ігрової, індивідуальної та колективної діяльності учнів, що базується на суб'єкт-суб'єктній взаємодії вчителя зі школярами і дітей між собою. Такий підхід отримав назву «освіта на основі набуття життєвих навичок» (ООЖН) і характеризується застосуванням інтерактивних методів навчання, що забезпечує ефективне засвоєння учнями навчального матеріалу і відпрацювання ними поведінкових навичок.

Особливістю структури уроків з основ здоров'я має бути гнучкість, органічне поєднання навчально-пізнавальної та оздоровчо-рухової діяльності учнів, використання різних видів діалогу, групової співпраці, емоційність і доступність навчального матеріалу, його унаочнення.

Практичні роботи студенти виконують у практично-дієвій формі. Для досягнення мети заняття вони повинні опрацювати рекомендовану літературу, виконати запропоновані завдання та самостійну роботу. Обов'язковим є виконання індивідуального навчального проекту, до якого входять: план-конспект стандартного уроку з «Основ здоров'я» (1 – 4 клас, на вибір); план-конспект нестандартного уроку з використанням інноваційних методів (елементів); комплект дидактично-наочного матеріалу (фізкультурвілинки, дидактичні ігри, прислів'я та приказки про здоров'я та безпеку життєдіяльності, власноруч складений глосарій валеологічних термінів, презентації); обов'язково подається електронний варіант.

До реалізації цих завдань майбутніх вчителів початкової школи мають підготувати навчальні курси «Валеологія» та «Методика навчання валеології, основ здоров'я та безпеки життєдіяльності».

Література

1. Гончаренко М. С. Валеологический словарь / М. С. Гончаренко. — Х. : ХГУ, 1999. — 315 с.
2. Гриньова М. В. Методика викладання валеології : навч.-метод. посіб. / М. В. Гриньова. — Полтава : АСМІ, 2001. — 156 с.
3. Навчальна програма «Основи здоров'я» 1-4 класи загальноосвітніх навчальних закладів. Автори програми : Бойченко Т. Є., Воронцова Т. В., Гнатюк О. В., Гозак С. В., Москаленко О. Л., Савченко В. А. — 2011. — 18 с.
4. Страшко С. В. До питання формування свідомої мотивації на здоровий спосіб життя в учнів. Проблеми освіти : наук.-метод. зб. / С. В. Страшко, Л. А. Животовська. — К. : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2002. — Вип. 28. — С. 71 – 77.
5. Шаповалова Т. Г. Методика навчання валеології, основ здоров'я та безпеки життєдіяльності в початковій школі : навч.-метод. посіб. / Т. Г. Шаповалова. — Бердянськ : БДПУ, 2014. — 180 с.